

Peri Efsa • Sevgi Saygı

ON8 (15 yaş ve üstü) • Roman • 400 sayfa • Önerilen sınıflar: Lise
BİREY ve TOPLUM • DUYGULAR • MİLLİ KÜLTÜRÜMÜZ
aile • köşk • yalan • sırlar • yüzleşme • cinayet • aşk • kardeşlik • geçmiş • siyaset • trajedi

Her yaş için yazdığı kitaplarıyla sevilen **Sevgi Saygı**'nın, bir ailenin trajedi ve sırlarla dolu öyküsünü anlattığı romanı ON8'de. Yazarın akıcı dili ve senaristliğinden beslenen kitap, 1950'li yıllarda bir köşkte yaşanan dramı yansıtırken, okuru, Türkiye'nin yeni kuruluş sancıları yaşadığı, çalkantılı yakın tarihe götürüyor. Bir ailenin trajedi ve sırlarla dolu izleğinde, gerilimli, fantastik bir yolculuk başlıyor.

2. Dünya Savaşı sırasında İstanbul'da bir köşkte, tam da Hitler'in 53. yaş gününde, ikiz bebekler Sermet ve Peri Efsa doğar. Birbirinden Ay ve Güneş kadar farklı olan ikizler büyüdükçe, aile sırları da ortalığa saçılmaya başlar. Peri Efsa'nın şaşırtıcı ve ürkütücü yetenekleri, ailede gizli tutulan suçların ve acıların gölgede kalmasına izin vermez. Hatta Dış İşleri'nde çalışan babaları Mümtaz Bey için, Peri Efsa büyük bir tehlike haline gelir...

TARTIŞMA KONULARI...

- 1- Romanın ilk 30 sayfasındaki karakterlerden Cemile, Sümbül, Efdal Refik, Nagehan Hanım, Belma ve Mümtaz, ayrı ayrı hangi tek sözcük ile tanımlanır? Neden?
- 2- Peri Efsa'nın üçüncü yaşına kadar köşke hakim olan duygular neler? Bu yıllarda aile bireylerinin ve çalışanların ilişkilerine hangi etkenler yön veriyor? Doğal iç güdüler düşünüldüğünde, Belma'nın Peri için beslediği düşmanca duygular nasıl açıklanabilir?
- 3- Yazar ikinci büyük savaşı nasıl yorumluyor? "Bu savaşın sonunda kaybeden insanlık oldu" diyerek ne anlatmak istiyor?
- 4- Nagehan'ın, Peri Efsa'yı anneannesinin yerine koymasına hangi olay neden oluyor? Sonrasında Peri'nin yaşadığı hangi olaylar Nagehan'ın kaygılarını pekiştiriyor?
- 5- Peri ile Mümtaz arasındaki baba-kız ilişkisi için neler söylenebilir? Bütün olumsuzluklarına rağmen Efdal Refik'in sağduyulu ve dürüst biri olduğu nelerden anlaşılıyor? Mümtaz, Peri'nin camlarla yaralanmasının ertesinde hangi sırrıyla yüzleşiyor; bu yüzleşme onu neden güçlü hissettiriyor? Mümtaz hastalıklı bir kişilik mi, sıradan bir güç düşkünü mü; hangisi?
- 6- Sermet'in ölümü romanın karakterlerinde hangi değişimleri tetikliyor; bakmasını bilen için hangi sırlar daha görünür hale geliyor?
- 7- Peri Efsa'yı Ankara'ya, babasına göndermek Belma ve Nagehan için neyin göstergesi? Bu kararlar Belma'nın yenilgiyi kabul ettiği söylenebilir mi? Annenin kızıyla ölümüne savaşması nasıl açıklanır?
- 8- Efdal Refik neden yıllar sonra yolculuğa çıkıyor? Efdal Refik bu yolculukla neye ulaşmak istiyor? Yolculuğun simgesel bir anlamı olabilir mi?
- 9- Nagehan'ın geçmişindeki sır hangi toplumsal trajediyle bağlantılı? Peri Efsa'nın köşke döndüğü gün felç geçirmesi nasıl yorumlanabilir?
- 10- Sümbül'ün ailesinden alınıp "büyütülmesi" örneğinde olduğu gibi, süregelen devşirme geleneğinin tarih boyu örnekleri neler? Bu gelenek nerelerde ve hangi isimlerle korunmuş; bugün ne gibi örnekleri yaşıyor?
- 11- Sümbül ve Selim'in evliliği, yaşamlarına ne tür değişimler getiriyor? Bu çekirdek ailenin kötücül düzen içinde bir vaha olduğu düşünülebilir mi? Selim'in uğradığı asit saldırısı, yaptığı iyiliklere rağmen genel ahlak anlayışına ters düşen yaşamının cezası olarak mı algılanmalı?

- 12- Yıllar sonra Belma ve Mümtaz hangi bağ ile bir araya geliyor? Sizce hangi duygu daha güçlü bağ yaratır: mutluluk, acı, ümit, korku... Neden?
- 13- Peri Efsa'nın yıllar sonra evine döndüğü gün Belma nedeniyle ölmesinin sembolik bir anlamı olabilir mi? Romanda pek çok kez ortaya çıkan girdap figürü ne anlama geliyor?
- 14- Roman boyunca yaşanan ölümler cinayet kapsamına girer mi? Yıllar boyunca yaşananların baş sorumlusu/sorumluları sizce kim(ler)?

YARATICI ETKİNLİKLER...

- **Sergi:** Öğrenciler gruplar halinde çalışarak, romanın geçtiği 2. Dünya Savaşı yıllarındaki Türkiye'yi; yazı, resim, çizim, karikatür, fotoğraf, video vb ile betimleyen bir kolaj pano ya da sergi hazırlasın. Her türlü yaratıcılığa açık olan bu "yüzleşme" çalışmalarının fotoğraf ve videoları varsa okulun/sınıfın sosyal medya hesaplarında paylaşsın.
- **Yazma:** Herkes içinde, "Görmekten korktuğu şeyi asla görmedi" cümlesi ve "kırmızı", "merhamet", "başak" sözcükleri geçen bir şiir ya da öykü yazsın. Verilen cümledeki sözcük sıralaması yaratıcılığa ve şiirin/öykünün bütününe uygun olarak değiştirilebilir. Bakalım kimlerin sözcük hakimiyeti yaratıcılıklarıyla harmanlanacak?
- **Canlandırma:** Gönüllü öğrencilerle romanın temellerini oluşturan karakterlerin karşılıklı konuşmalarını dramatize edin. Peri Efsa-Mümtaz, Belma-Mümtaz, Nagehan-Belma, Erdal Refik-Nagehan, Doktor Şefik-Belma, Sümbül-Erdal Refik, Peri Efsa-Sermet ikililerini; Mümtaz-Belma-Sermet-Peri Efsa dörtlüsünü, Belma-Mümtaz-Doktor Şefik ve Erdal Refik-Belma-Mümtaz üçlülerini yüzleştirin. Doğaçlama yapılması gereken bu yüzleşme seansları için, öncesinde birer başlangıç noktası saptanabilir. Bu dramalarda rol alacak öğrencilerin karakterleri derinlemesine inceleyerek kişiliklere hakim olmaları gerekir. Böylece karakterlerin nasıl algılandığı ve inandırıcılıkları ortaya çıkacaktır.
- **Sunum:** Edebiyatta ve sinemada Peri Efsa gibi sıradışı yeteneklere sahip olan kahramanları listeleyin. Bu kahramanların özelliklerini karşılaştırarak inceleyin. Bu tür karakterlerde ortak nitelikler neler? Yazarların/yönetmenlerin bu karakterlere ilgi duyması nasıl açıklanır? Yaşadıkları dönem ve ait oldukları toplumlarda bu karakterlere verilen tepkileri bugünkü tepkilerle karşılaştırın. Sıradışı kişiliklerin sosyolojisini dönemsel veriler üzerinden karşılaştırmalı olarak irdeleyin.
- **Okuma:** Bu roman modern bir trajedi sayılabilir mi? Klasik Yunan tragedyalarını inceleyin ve romanı onlarla karşılaştırın. Yazı dili, olay örgüsü, kişilikler, iyi-kötü ilişkisi, başlangıç-bitiş dengesi yönünden ne tür benzerlikler ve farklılıklar var? Ortaya çıkan çalışmaların ışığında bu kavramı sınıfta tartışın.
- **Yarışma:** Öğrenciler 4 kişilik gruplara ayrılınsın. Her grup, eğer Nagehan ile Sümbül, Peri Efsa'nın özelliklerine tanıklık ettikleri anlarda olayın üstünü kapatmak yerine olan biteni anlatsalardı, herkesin yaşamının nasıl olacağını; nelerin farklı gelişeceğini hayal etsin, yeni bir kurgu yapsın. Her grup sözcüsü kurdukları hayali senaryoyu anlatsın. Senaryolar sınıfta değerlendirilsin ve en başarılısı belirlensin. Bakalım neler üretilecek?
- **Gösteri:** Romandaki kişilikleri simgelemek üzere kartondan bir insan maketi yapın. Bu makete Erdal Refik, Nagehan, Belma, Mümtaz, Sümbül, Sermet oluşuna göre saç, şapka, kolye, şal vb aksesuarlar takarak kişileştirin ve "kırmızı koltuğa" oturtun. (Aynı sahne sınıftan gönüllülerin karakterleri canlandırmasıyla da yapılabilir.) Sınıfta bir yüzleşme seansı düzenleyerek kırmızı koltuktaki roman kahramanına düşüncelerinizi ve sorularınızı iletin. İletilen sorulara öğrenciler yanıt verebilir, düşünceler diğerlerince tartışılabilir. Öğrenciler kırmızı koltukta oturan kişi üzerinden kendi eğilim ve düşüncelerini sorgulasın.
- **Araştırma:** Büyük boy kâğıt ya da karton kullanarak, romanda sözü edilen yıllar boyunca dünyada ve Türkiye'de yaşanan siyasi ve sosyolojik gelişmelerin şemasını çıkarın. Romanın ne kadar yoğun bir döneme oturtulduğu ve gelişmelerin yaşamlara nasıl hem yön hem de renk verdiği ortaya çıksın.